

הבלתי מתוארכים – תסריט

(תמונות ראשונות)

עדי חוזרת עיפה מיום עבודה, פותחת את תיבת הדואר, המצלמה מתקרבת בפתיחת המעטפה. רואה את ההזמנה (ההזמנה מוסתרת מהמצלמה), קוראת "המ!" בעניין.

גבי פותח את תיבת הדואר בביתו ואת ההזמנה בתנוחה דומה וקורא "וואלה!" לאחר מכן שולף סלוטייפ מהתיק ומדביק לדלת הבניין (המצלמה מאחוריו, קולטת את כל הפעולה).

עדי שולפת אקדח סיכות מהתיק שלה, ומצמידה את ההזמנה לדלת הבניין שלה.

תמר מגיעה לבניין שלה, רואה את ההזמנה וקוראת "וואלה!"

זום על ההזמנה עם מוזיקה דרמטית. המצלמה מסתובבת לקרוא את כל הטקסט.

זום אוטו על ההזמנה בכניסה לבניין של אריאל.

צילום העלייה במדרגות. התנשמות כבדה ברקע.

תחילת הסרט המקורי:

(לאחר ההזמנה להיכנס)

גבי: טוב, אריאל, תתחיל לדבר.

אריאל: או קיי, גבי. אולי נתחיל במבנה הכללי של התערוכה, שהמצלמה הביתית שלנו ממילא לא יכולה להעביר כמו שצריך. אנחנו נמצאים בדירה השכורה שאלה ואני גרים בה, והערב אנחנו מציגים ציורים ברוב חלקי הדירה. כל הציורים תלויים בגבהים שונים, שנקבעו לפי התאריך המשוער שבו הם צוירו. כלומר, הציורים המוקדמים ביותר נתלו קרוב לרצפה, והמאוחרים ביותר קרוב לתקרה. כרגע אנחנו רואים את חדר הכניסה. הכי גבוה כאן, למשל, זה עבודה מלפני שנה, בערך.

עדי: ממתי הכי מוקדמים?

אריאל: 1972? 73? אי אפשר לדעת בבירור.

עדי: זה יוצא גיל...

אריאל: חמש, שש. גן חובה, עד כמה שאני זוכר כמה מהציורים. אחרים כבר אולי מכיתה א'.

עדי: מבחינת ציורי ילדים, זה כבר השלב הסכימאטי. למה אין ציור קדם סכימאטי?

גבי: או מתקופת השרבוט? "הציור הראשון שלי", עשוי עם ממרח שוקולד?

אריאל: פשוט לא נשארו לי כאלה. אבל השארתי פס ריק מציורים בתחתית הקיר, כך שנשאר מקום להפתעות משנים מוקדמות יותר.

עדי: מתי ציירת את הציור האחרון?

אריאל: אתמול לפנות בוקר סיימתי אותו. הוא תלוי עכשיו צמוד לתקרה. בעצם, יש בתערוכה שני ציורים חדשים ממש, שצוירו בשביל כל זה – זה שבכניסה לתערוכה, וזה שתלוי בתור סיום.

(אחרי הצילום עם המילים "זה מתחיל בהזמנה" – על החלוקה לחדרים)

אריאל: לתלייה של הציורים עצמם יש מבנה שלמצלמה קשה להבין.

גבי : נו, תסביר.

אריאל : את הציור הראשון פגשתם בחדר המדרגות. אחריו נכנסים לחדר כניסה.

גבי : עם פינת ההומור והסאטירה.

אריאל : נניח. זה גם חדר היציאה, אבל על זה נדבר אחר כך. החדר המרכזי של התערוכה, ובעצם של הדירה, מרוקן מרהיטים ומלא בציורים. בחדר הבא יש רק ציור אחד, שמתייחס לתערוכה הזו, עם הציור שבחדר המדרגות. החדר ההוא מיועד לזלילה ולסביאה, והוא מלא באנשים.

תמר : אז איפה כל הרהיטים?

אריאל : גבירתי, היום יש פה גלריה!

תמר : ומה אומרת על זה אלה?

אריאל : אלה, מה את אומרת?

שיעול כללי.

(על ה"רטרוספקטיבה")

עדי : נו, אז מה רואים בעצם, רטרוספקטיבה?

אריאל : בגיל 26!! באמת!

עדי : אז זה סוג של ארכיון פרטי?

אריאל : אם כבר, אז יש לי ארכיון הרבה יותר מוצלח, עם תאריכים והכל.

עדי : אולי אוטוביוגרפיה? ז'אנר חדש ממשפחת האוטוביוגרפיה?

תמר : זה יכול להיות גם מין דיוקן עצמי גדול. ממילא הכל מלא כאן בדיוקנאות עצמיים.

אריאל : אני אמור להכריע עכשיו לכאן או לכאן? (שתיקה). זה יהיה דבילי. (שתיקה). אני רק יכול לשמוח שכל האפשרויות עולות. הכי מוצאת חן בעיני ההגדרה "ז'אנר חדש", אם כי לא בהכרח של אוטוביוגרפיה. אם זה חדש, אז זה לא יכול להיות בדיוק אוטוביוגרפיה. וממילא לא תולים אוטוביוגרפיה, כורכים אותה.

עדי : אז למה בעצם לא רטרוספקטיבה?

אריאל : אני חושב, שלא שמעתי אף פעם על תערוכה רטרוספקטיבית של אמן צעיר מאוד או לא מוכר, אלא, אולי, אם הוא מת.

עדי : ואם יש דבר כזה, לא היינו שומעים עליו ממילא.

אריאל : כן, כלומר, ההכרה החברתית באמן היא תנאי לקיום של סוג כזה של תערוכה... בעצם היא חלק מהמושג "רטרוספקטיבה". אבל יש פה יותר מזה – בבסיס של רטרוספקטיבה, נאמר, אמיתית – עומדת הנחה ברורה : שאנחנו רואים יצירות אמנות בעלות ערך, או לפחות כאלה שמציינות התפתחות בעלת ערך אמנותי בעתיד. נדמה לי, שציורי ילדות לא נכללים באף אחת מהקטגוריות האלה, והם יופיעו, לכל היותר, בתור קוריוז ביוגרפי, בנפרד מהביוגרפיה האמנותית שמקובל לקרוא לה "רצינית".

עדי : אני לא בטוחה שכאן יש לציורים מהילדות ערך כאמנות... אולי דווקא כן... לחלק מהם... לא, לא בטוח.

אריאל : אז את אומרת שאפשר להחליט שאין להם ערך?

עדי : אולי, זו אותה הבעיה.

אריאל : ולציורים העליונים יש ערך?

עדי : טוב, אם מסתכלים ככה...

גבי (בקול של מי שמבין את המשחק) : כן, אז אם למעלה זה אמנות ולמטה לא, אז איפה עובר הגבול – כן, זה מתחיל להיות ברור.

עדי : מה ברור? איפה באמת הוא עובר? תראה, אריאל, זה ששמת כאן את האצבע על השאלה איפה עובר הגבול, לא אומר שבאמת אין גבול כזה!

גבי : אז איפה הוא?

אריאל : אני לא ממש רואה את זה ככה. נראה לי שעדי רוצה למצוא את הגבול כדי להסתכל על הציורים רק מגובה מסוים, ולראות מהגובה הזה רק תערוכה מכובדת, יעאני, וזהו. לראות רק אמנות פרופר. אבל נדמה לי שקורה כאן גם משהו הפוך – הסטטוס הלא ברור של הציורים הנמוכים יכול לעלות למעלה. אם לא ברור איפה הגבול, הוא יכול לעבור באמצע התקרה, בעצם.

עדי : אולי זה נכון מבחינת הרעיון שלך, אבל אם אפשר ליהנות מציורים מסוימים בתור אמנות, אז הרעיון הזה נדחק לשוליים. ציורים כאלה פשוט מסמנים את הגובה שממנו מתייחסים לעבודות כאל אמנות.

גבי : טוב, אז הציורים האלה יכולים להיות גם ליד הרצפה.

אריאל : שוב, אני לא בטוח שזה הוויכוח החשוב. לציורים מהילדות יש ערך פרטי, ערך של פריט מתוך החיים של מישהו, התנסות, לימוד, זיכרון... משהו שלא מיועד להיות מוצג מול העולם, וזה לא משנה אם בהקשר אחר, שמישהו הלביש עליו, יש לציור כזה פוטנציאל להפוך ליצירת אמנות. אז ברגע שאתם שמים ציורים כאלה בתוך רצף של עבודות מאוחרות יותר, אני חושב שמה שהיה מהפרטיות הזאת עובר גם אל הציור הכי חדש, שכבר ציירת אותו עם מתקן מיוחד לכתובית בשביל תצוגה במוזיאון. פתאום הוא הופך למשהו פרטי. עצם הכוונה להציג יצירה במוזיאון הופכת למין רצון פרטי שמטייל בין רצונות הפרטיים הרגילים האחרים שאתה חש.

עדי : אמנות כתרפיה?

אריאל : בטח!

תמר : זה מה שאמרת. דיוקן עצמי.

אריאל : או קיי, תמר.

(קהל היעד)

עדי : אמרת קודם "פרטי".

אריאל : כן.

עדי : וגם "אמנות כתרפיה".

אריאל : כן.

עדי : אז אם זה באמת כל כך פרטי ואישי, אז את מי זה צריך לעניין?

אריאל : טוב, זאת שאלה שאפשר לשאול לגבי כל דיוקן עצמי או אוטוביוגרפיה.

עדי : נכון, אבל אתה דיברת קודם על הקשר בין רטרופקטיבה להכרה חברתית. לתערוכה הזאת הזמנת קרוב לארבעים איש, ולא ברור לי אם זה עדיין בגדר קהל פרטי, או שאתה מתחיל לקוות שזה מעניין גם אנשים מבחוץ, כמו שאמורים לעניין אותם דיוקן עצמי או אוטוביוגרפיה במוזיאון הרגיל.

גבי : אולי הוא פשוט התבייש להזמין עוד אנשים.

תמר : או שאין מספיק מקום בדירה.

אריאל: כן, וגם לא היו לי מספיק ציורים חדשים, אז תליתי את אלה...

עדי: נו, וברצינות?

אריאל: ברצינות היו אילוצים שהתאמתי להם סוג כזה של תערוכה, בטח שהיו אילוצים. אבל אם הייתי מנסה לעשות אירוע ציבורי פתוח, או אם היה לי אולם תצוגה סטנדרטי ותקציב גדול, ממילא כל העבודה הייתה משתנה מן היסוד. התערוכה הזאת, לעומת זה, מותאמת במיוחד לקהל מסוים, למעמד מסוים, והקהל והמעמד מותאמים במיוחד לתערוכה.

עדי: באיזה אופן? שיש פה דיוקנאות של אנשים שציירת?

גבי: ויש פה גם אמנים אורחים.

אריאל: עוד יותר מזה, מה שחשוב זה מה שקורה ברגע שהאנשים האלה נמצאים בתוך התערוכה. המעורבות שלהם בעניין הזה מיוחדת במינה. הם מזהים טריטוריה מוכרת, ומתחילים לחפש את עצמם על הקירות. ומצב כזה יכול לקרות רק עם אנשים שאני מכיר טוב, יחסית. זה לא חשוב אם הם מופיעים בדיוקנאות, או בתור מה שקראתי "אמנים אורחים", או שהם פשוט מכירים את הציורים או את הנסיבות שבהן הם נוצרו. בכל מקרה הם, כלומר, ידידי היקרים, אתם, מעורבים בזה באופן אישי.

תמר: מה, אני מצוירת פה?

אריאל: נדמה לי... אך לצערי נשמט הדבר מזיכרוני.

עדי: ואני?

אריאל: לצערי...

גבי: אני כן מופיע. לפני רגע היה נדמה לי שראיתי אותי.

אריאל: לא, זה הייתי דווקא אני.

עדי: אבל גבי, אתה דווקא כן מופיע, כי אתה חלק מהאוטוביוגרפיה של אריאל. נכון, אריאל?

אריאל: אה, חשבתי שבתערוכות באים לראות רק אמנות, נכון עדי?

עדי: לא תמיד – האמן א. צבל, למשל, מרוצה כשהקהל שלו צועק "הנה אני! הנה אני!"

אריאל: תראו... "הנה אני, הנה אני" נותן ממד חדש, בנוסף על משפחת "מעניין מאוד..." ומשפחת "הנכד שלי עושה יותר טוב". אבל אין לי טענות. מי שמבין – מבין.

גבי: אני מבין.

אריאל: אין לי טענות.

עדי: אז בעצם כל הרעיון של התערוכה הזאת כבול לקהל יעד מצומצם מאוד.

אריאל: אם לתערוכה הזאת היו מגיעים בסך הכל עוד 20 אנשים שלא מכירים אותי בכלל, הייתה נוצרת דינמיקה אחרת לגמרי, שהייתה הורסת את העבודה. אבל זה לא משנה. בפורום ציבורי אפשר היה למצוא דרכים אחרות להדליק את ה"הנה אני" שלך.

עדי: למשל?

אריאל: אוהוהו! אוהוהו!

(הבלתי מתוארכים)

עדי: למה קראת לתערוכה "הבלתי מתוארכים"?

גבי : כי אין על הציורים תאריכים. תסתכלי.

עדי : כן, אבל למה לבחור דווקא בציורים בלתי מתוארכים? מה מיוחד בהם?

אריאל : בשבילי? כמעט כל מה שציירתי מגיל 13 או 14 מתוארך במדויק, וכמעט כל מה שציירתי לפני כן לא מתוארך בכלל. אז בסך הכל, מה שאתם רואים כאן זה ציורים שהצליחו איכשהו להתחמק מרישום התאריך, או ציורים מהפרה-היסטוריה שלי, שאי אפשר אפילו לנחש מתי בדיוק הם צוירו.

עדי : אז מה שאנחנו רואים כאן...

גבי : זה הבררה, זה מה שהוא החליט שלא שווה לרשום מתי הוא עשה את זה.

אריאל : נו, לא בהכרח.

עדי : אז בעצם התערוכה הזו עוד פחות רטרוספקטיבית ממה שחשבנו קודם. וגם פחות אוטוביוגרפית. ובסך הכל גם פחות דיוקן עצמי-אית. כאילו בלי התאריכים זה הופך למין אנטי-תיעוד.

אריאל : כן, הציורים לא נבחרו מתוך שיקולים של איכות או מכיוון שהם מגלים דברים מעניינים עלי או על אנשים שציירתי, אלא פשוט לפי זה שלא היה מסומן עליהם התאריך.

תמר : באמת?

אריאל : טוב, לא ממש, אבל היה לי היצע קטן מאוד של בלתי מתוארכים, שמתוכו אמנם בחרתי את הציורים האלה מתוך שיקולים של איכות ועניין. אבל אל תקליטו את זה! זה פוגם באמינות שלי!

עדי : רגע, אז לפי מה ידעת באיזה גובה לתלות אותם?

גבי : על כולם יש תאריך מהצד השני של הדף.

אריאל : אתה יכול לצחוק, אבל אולי זה נכון? בכל מקרה, רק אם תתלוש אותם מהקיר תוכל לדעת. בסך הכל, יש לך רק שתי אמות מידה לקבוע מה האמת כאן : הגובה שבו הציורים תלויים, והמאפיינים הפנימיים של הציורים עצמם.

עדי : ומה עוד צריך?

אריאל : את התווית! תמיד יש תווית, ובדרך כלל את לא שואלת את עצמך אם מה שכתוב בה נכון. זה מובן לך מאליו.

עדי : אז כאן גובה התלייה מחליף את התווית.

אריאל : לא לגמרי. התווית של תאריך, שם האמן, טכניקה וכו' – נקלטת כמו שנקלט הצל של היצירה. כשמסתכלים, הצל תמיד נמצא שם, לא חשוב מתי או איפה. אבל האופן שבו תליתי כאן את הציורים לא טבוע בציורים עצמם. זאת החלטה חיצונית שיכולה להשתנות.

עדי : כלומר, אתה יכול לרמות. לתלות באמצע הקיר ציור שציירת בשבוע שעבר.

אריאל : ואם עשיתי דבר כזה, איך תדעי?

עדי : אני לא אדע. או שבעצם, אני אאלץ לנחש לפי איך שהציור נראה.

אריאל : נו, אז חזרנו לשאלות שעוסקות בערך של הציורים האלה כיצירות אמנות עירומות, שעומדות בפני עצמן. היעדר התיארוך מאלץ אותך לשפוט כל ציור לפי מה שהוא בפני עצמו, בלי הקשר. ואתם תגידו אם באמת יכול להיות ליצירה "ערך בפני עצמו".

עדי : רגע, אז למה לא לפזר את הציורים מכל התקופות בלי סידור כרונולוגי או פסידו-כרונולוגי, או איך שלא תקרא לזה – כדי לא לפגום במבנה האוטוביוגרפי?

אריאל: לא רק. אני פוחד, שפיזור של ציורים בלי שיטה של כרונולוגיה יהפוך את התערוכה למין שעשועון ברוח ספורטיבית – "זהה את התאריך!" זה היה משטח את כל הרעיון. כמעט כמו לבנות תערוכה אך ורק מדיוקנאות של המוזמנים, שבאמת כל מה שיעניין אותם זה ה"הנה אני! הנה אני!".

עדי: נו, תגידו, אז באמת קיים "ערך בפני עצמו?"

אריאל: אם זה ציור מכיתה א' אז הוא סתם מכוער, ואם הוא נעשה אתמול במיוחד אז הוא גם מכוער וגם יצירה מושגית מחורבנת.

עדי: יופי אריאל.

(המעבר ל"ענבל, ההיסטוריה" וסיום)

גבי: תגיד שאנחנו עוברים עכשיו לחדר השני.

אריאל: אנחנו עכשיו בחדר השני.

עדי: הציור האחרון בתערוכה.

גבי: כולם כבר הלכו. רק אלה נשארה.

אריאל: אלה, את מוכנה להצטלם?

(מעבר לחדר הכניסה-יציאה)

גבי: תגיד שאנחנו שוב עוברים חדר.

אריאל: אנחנו שוב עוברים חדר.

עדי: חוזרים להתחלה. אבל עכשיו זה הסוף. כאן משאירים המבקרים את חותמם האישי. מין ספר זיכרונות שלקה בשיגעון גדלות.

גבי: למה לא מצלמים כמו שצריך את מה שהמבקרים עשו בפניה הזאת?

אריאל: יש היום מספיק ממדים של זמן במקום הזה מבלי לתקוע לאנשים בפרצוף מצלמה שמתעדת אותם. או את מה שהם עושים.

גבי (עם הופעת העין): האוטופוקוס של המצלמה לא מצליח להתמקד בעין כמו שצריך.

אריאל: הו הו! השאלה היא אם העין מצליחה.

אריאל (עם הופעת ציור הכניסה): גבירותי ורבותי, אלה היו "הבלתי מתוארכים". אתם מוזמנים לסיבוב נוסף.

עדי, תמר וגבי במעורב: לא, באמת שלא. תודה רבה. באמת תודה רבה. זה היה מספיק. זה היה ערב ארוך. נחשוב על זה בבית. אני לא מסוגלת לעמוד יותר. הרגליים הורגות אותי. אני עובדת מחר. שקט! אל תעירו את השכנים! איפה חונה האוטו שלכם?

(יד כותבת קרדיטים)

הופיעו בתפקיד עצמם:

עדי איל

תמר לבנת

גבי קאופמן

אלה הררי

אריאל צבל

צילום : אריאל צבל, גבי קאופמן ועדי איל

עריכה : עדי איל ואריאל צבל

תסריט ובימוי : אריאל צבל

תודה לתמר לגבי ולעדי על כל העזרה הטכנית,

למר קאופמן על השאלת המצלמה,

ולאלה על כל העזרה והסבלנות.

אלה (תוך כתיבת המשפט האחרון) : נו, כולם הלכו?

אריאל : כן.

אלה (המשפט נכתב, מסך חשוך) : אז הכל נגמר?

אריאל : עוד רגע.